

BIBELN

DEN HELIGA SKRIFT

Gamla och Nya testamentets kanoniska böcker

Svenska Folkbibeln 2015

Slimlineutgåva 140x211 mm – provläsningssfil

Textstorlek: 8,5 pt
(skriv ut i faktisk storlek för exakt återgivning)

Filen innehåller utdrag ur:

Matteus (4 sid)
Psaltaren (4 sid)
Uppslagsdel (4 sid)
Kartor (3 sid)

Matteusevangeliet

Jesu släkttavla

1 ¹Detta är berättelsen om Jesus Kristus, Davids son, Abrahams son. ²Abraham blev far till Isak, Isak till Jakob, och Jakob till Juda och hans bröder. ³Juda blev far till Peres och Sera genom Tamar, Peres till Hesron, Hesron till Ram, ⁴Ram till Amminadab, Amminadab till Nahshon, Nahshon till Salmon. ⁵Salmon blev far till Boas genom Rahab, Boas till Obed genom Rut, Obed till Ishai, ⁶och Ishai till kung David.

David blev far till Salomo genom Urias hustru. ⁷Salomo blev far till Rehabeam, Rehabeam till Abia, Abia till Asa, ⁸Asa till Joshafat, Joshafat till Joram, Joram till Ussia, ⁹Ussia till Jotam, Jotam till Ahas, Ahas till Hiskia, ¹⁰Hiskia till Manasse, Manasse till Amon, Amon till Josia, ¹¹och Josia till Jekonja och hans bröder vid den tid då folket fördes bort till Babylon.

¹²Efter bortförandet till Babylon blev Jekonja far till Shealtiel, Shealtiel till Serubbabel, ¹³Serubbabel till Abihud, Abihud till Eljakim, Eljakim till Asur, ¹⁴Asur till Sadok, Sadok till Jakim, Jakim till Elihud, ¹⁵Elihud till Eleasar, Eleasar till Mattan, Mattan till Jakob, ¹⁶och Jakob till Josef, Marias man. Av henne föddes Jesus, som kallas Kristus.

¹⁷Alltså blir det tillsammans fjorton släktled från

Abraham till David, fjorton led från David till fångenskapen i Babylon och fjorton led från fångenskapen i Babylon till Kristus.

Jesu födelse

¹⁸Med Jesu Kristi födelse gick det till så: hans mor Maria var trolovad med Josef, men innan de hade varit tillsammans visade det sig att hon var havande genom den helige Ande. ¹⁹Hennes man Josef var rättfärdig och ville inte dra skam över henne, och därför beslöt han att skilja sig från henne i hemlighet.

²⁰Men när han funderade över detta, då visade sig en Herrens ängel för honom i en dröm och sade: "Josef, Davids son! Var inte rädd för att ta till dig Maria som din hustru, för barnet i henne har blivit till genom den helige Ande. ²¹Hon ska föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus, för han ska frälsa sitt folk från deras synder."

²²Allt detta hände för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: ²³*Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och man ska ge honom namnet Immanuel.* Det betyder: Gud med oss.

²⁴När Josef vaknade upp ur sömnen, gjorde han som Herrens ängel hade befallt och tog sin hustru till sig. ²⁵Men han rörde henne inte förrän hon hade fött en son. Och han gav honom namnet Jesus.

Matteus blev kallad till apostel utanför tullhuset (9:9, 10:3) och var enligt traditionen den förste att skriva ner Jesu undervisning. Papias skriver i början av 100-talet e Kr: "Matteus sammanställde orden på hebreiska och var och en tolkade sedan efter sin förmåga." Denna första hebreiska eller arameiska version, kanske med endast Jesu ord och inte hans gärningar, bör ha tillkommit mycket tidigt, troligen på 30-talet e Kr innan apostlarna lämnade Jerusalem.

Det grekiska Matteusevangeliet som vi har idag följer Markusevangeliets ordningsföljd så nära att det troligen har färdigställts efteråt, någon gång mellan slutet av 50-talet och 70-talet e Kr. Matteus skriver för en judisk läsekrets och citerar ofta GT:s profetior för att visa att Jesus är Guds utlovade Messias.

1:1 berättelsen Grek. *biblos genéseos*, en term hämtad från Första Mosebok (jfr 1 Mos 2:4, 5:1 med not). Uttrycket, som kan översättas med "släktledningshistoria", står som överskrift både till släkttavlan och till själva evangeliet.

1:1 Kristus Grekiska för "den Smorde" (hebr. "Messias"), Guds utlovade frälsare, kung och profet.

1:1 Davids son, Abrahams son Jesus uppfyllde både profetierna om en fredskung som Salomo (2 Sam 7:12f, Ps 72, Jes 9:6f) och om ett oskyldigt offerlamm som Isak (1 Mos 22, Jes 53).

1:17 fjorton släktled Matteus har förkortat släkttavlan genom att hoppa över tre ogudaktiga kungar efter Joram – Ahasja, Joas och Amasja (vers 8, jfr 1 Krön 3:11-12) – samt Josias son Jojakim (vers 11, jfr 1 Krön 3:15-16). Symmetrin med fjorton släktled rimmar nämligen med det hebreiska talvärdet för "David" (jfr not till 1:1). Det var inte ovanligt att släkttavlor förkortades (jfr t ex Esra 7:1-5), eftersom ordet "far" också kan användas om en förfader (jfr Matt 3:9).

1:18 trolovad En juridiskt bindande överlåtelse i väntan på bröllop. Trolovning ingicks normalt i tonåren, och redan vid detta stadium kunde otrohet bestraffas med döden (5 Mos 22:23f).

1:19 ville inte dra skam över henne Genom att anklaga henne offentligt för otrohet.

1:21 Jesus Hebr. *Jeshúa* (kortform av *Jehoshúa* = Josua), som betyder "Herrens frälsning".

1:23 Jes 7:14.

1:1 Luk 3:23f. 1:21 Mos 21:2f, 25:24f, 29:35. 1:31 Mos 38:27f, Rut 4:18f, 1 Krön 2:4f. 1:6 1 Sam 17:12, 2 Sam 12:24. 1:7 1 Kung 11:43, 14:31, 15:8, 1 Krön 3:10f. 1:8 1 Kung 15:24, 2 Kung 8:16, 24. 1:9 2 Kung 15:7, 38, 16:20. 1:10 2 Kung 20:21, 21:18, 24. 1:11 1 Krön 3:15f. 1:12 1 Krön 3:17, 19, 1:16 Matt 27:17, 22. 1:18 Luk 1:26f. 1:21 Ps 130:8, Luk 1:31, 2:21, Apg 4:12, 10:43. 1:23 Jes 8:8, 10. 1:25 Luk 2:21.

De vise männen

2¹När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid, då kom vise män från Östern till Jerusalem ²och frågade: "Var är judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom."

³När kung Herodes fick höra det blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom. ⁴Och han samlade folkets alla överstepräster och skriftlärdar och frågade dem var Messias skulle födas. ⁵De svarade: "I Betlehem i Judeen, för så är skrivet genom profeten:

"Du Betlehem i Juda land, du är alls inte minst bland Juda furstar, för från dig ska utgå en furste som ska vara en herde för mitt folk Israel."

⁷Då kallade Herodes i hemlighet till sig de vise männen och frågade noga ut dem om tiden då stjärnan hade visat sig. ⁸Sedan skickade han dem till Betlehem och sade: "Gå och sök noga efter barnet. När ni har funnit det, meddela då mig så att också jag kan komma och tillbe det."

⁹De lyssnade till kungen och gav sig i väg. Och stjärnan som de hade sett gå upp gick nu före dem, tills den stannade över platsen där barnet var. ¹⁰När de såg stjärnan fylldes de av mycket stor glädje, ¹¹och de gick in i huset och fick se barnet med Maria, dess mor. Då föll de ner och tillbad honom, och de öppnade sina skattkistor och bar fram gåvor till honom: guld, rökelse och myrra. ¹²Och sedan de i en dröm blivit varnade för att vända tillbaka till Herodes, tog de en annan väg hem till sitt land.

Flykten till Egypten

¹³När de vise männen hade rest i väg, då visade sig en Herrens ängel i en dröm för Josef och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och dess mor och fly till Egypten! Stanna där tills jag säger till dig, för Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det."

¹⁴Josef steg då upp och tog samma natt med sig

barnet och dess mor och gav sig av till Egypten.

¹⁵Där stannade han tills Herodes hade dött, för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Ut ur Egypten kallade jag min son.*

Herodes barnamord

¹⁶När Herodes insåg att han hade blivit lurad av de vise männen blev han ursinnig, och han lät döda alla pojkar i Betlehem och hela dess omgivning som var två år eller yngre, detta enligt tiden som han noga tagit reda på av de vise männen. ¹⁷Då uppfylldes det som var sagt genom profeten Jeremia:

"Ett skri hörs i Rama, gråt och bitter klagan: Rakel gråter över sina barn, och hon vägrar låta sig tröstas, för de finns inte mer."

Återkomsten till Israel

¹⁹När Herodes var död, då visade sig en Herrens ängel i en dröm för Josef i Egypten ²⁰och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och dess mor och bege dig till Israels land, för de som ville ta barnets liv är döda." ²¹Han steg då upp och tog med sig barnet och dess mor och kom till Israels land.

²²Men när han hörde att Arkelaus var kung över Judeen efter sin far Herodes vågade han inte bege sig dit. Och sedan han i en dröm blivit varnad för detta, drog han bort till Galileens område. ²³Han bosatte sig i en stad som heter Nasaret, för att det som var sagt genom profeterna skulle uppfyllas: att Jesus skulle kallas nasaré.

Johannes Döparen

3¹Vid den tiden trädde Johannes Döparen fram och förkunnade i Judeens öken ²och sade: "Omvänd er! Himmelriket är nära." ³Det var om honom det sades genom profeten Jesaja:

En röst ropar i öknen: Bana väg för Herren, gör stigar na raka för honom!

2:1 kung Herodes tid Herodes den store var kung över Judeen 37-4 f Kr. Han var en grym och misstänksam härskare som hade avrättat många för att bevara sin maktposition, även hustrun Mariamne och flera söner. Troligen föddes Jesus ca 5 f Kr (vår tideräkning börjar utgå från en inexakt beräkning från 500-talet e Kr).

2:1 vise män Grek. *magoi* syftade ursprungligen på präster i persiska Medien dit israelitiska stammar en gång hade förvisats (2 Kung 17:6). Magera var berömda dröm- och stjärntydare och ordet kom därför att användas även om babyloniska stjärntydare (Dan 2:2). Messiasprofetien om stjärnan från Jakob (4 Mos 24:17) kan ha tilldragit sig deras intresse.

2:2 överstepräster Översteprästen var folkets högste religiöse ledare (3 Mos 21:10f, Hebr 5-9) och ordförande i Stora rådet (Matt 26:3, Apg 5:21f). Under NT:s tid fanns flera som kallades överstepräster (jfr Apg 4:6), men endast en som var tjänstgörande (se även not till Luk 3:2).

2:5 genom profeten Citatet i vers 6 är en sammanställning av Mika 5:2, 2 Sam 5:2 och 1 Krön 11:2 (jfr även Joh 7:42).

2:9 sett gå upp Annan översättning: "sett i Östern" (soluppgångens väderstreck, jfr vers 1).

2:11 rökelse och myrra Dyrbara doftande kådor som bl a användes vid tempelgudstjänsten (se 2 Mos 30:23, 34).

2:15 Hos 11:1.

2:18 Jer 31:15. Rakels grav ligger än idag i utkanten av Betlehem (1 Mos 35:19).

2:20 de som ville ta barnets liv är döda Herodes den store dog troligen under våren år 4 f Kr.

2:22 Arkelaus Herodes son ärvde sin fars grymhet och dödade tusentals människor i Judeen (jfr Luk 19:12f med not) innan han år 6 e Kr blev avsatt och ersatt med en romersk prokurator.

⁴Johannes hade kläder av kamelhår och ett läderbälte runt midjan, och hans mat var gräshoppor och vildhonung. ⁵Folket i Jerusalem och hela Judeen och hela Jordanområdet kom ut till honom, ⁶och de bekände sina synder och döptes av honom i floden Jordan.

⁷Men när han såg att många fariseer och saddukeer kom till platsen där han döpte, sade han till dem: "Huggormsyngel! Vem har visat er att ni ska fly den kommande vredesdomen? ⁸Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen. ⁹Och tro inte att ni kan säga inom er: Vi har Abraham till far. För jag säger er att Gud kan väcka upp barn åt Abraham ur dessa stenar. ¹⁰Xan är redan satt till roten på träden. Varje träd som inte bär god frukt huggs bort och kastas i elden.

¹¹Jag döper er i vatten till omvändelse. Men den som kommer efter mig är starkare än jag, och jag är inte ens värdig att ta av honom sandalerna. Han ska döpa er i den helige Ande och eld. ¹²Han har sin kastskovel i handen, och han ska rensa sin tröskplats och samla sitt vete i ladan. Men agnarna ska han bränna upp i en eld som aldrig slocknar."

Jesus blir döpt

¹³Sedan kom Jesus från Galileen till Johannes vid Jordan för att döpas av honom. ¹⁴Men Johannes försökte hindra honom och sade: "Jag behöver döpas av dig – och du kommer till mig!" ¹⁵Jesus svarade honom: "Låt det nu ske. Det är så vi ska uppfylla all rättfärdighet." Då lät han det ske.

¹⁶När Jesus hade blivit döpt, steg han genast upp ur vattnet. Då öppnades himlen, och han såg Guds

Ande sänka sig ner som en duva och komma över honom. ¹⁷Och en röst från himlen sade: "Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje."

Jesus frestas

4 ¹Sedan fördes Jesus av Anden ut i öknen för att frestas av djävulen. ²När han hade fastat i fyrtio dagar och fyrtio nätter blev han till slut hungrig. ³Då kom frestaren fram och sade till honom: "Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd." ⁴Jesus svarade: "Det står skrivet: *Människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Guds mun.*"

⁵Då tog djävulen med honom till den heliga staden och ställde honom på tempelmurens krön ⁶och sade: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: *Han ska befalla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten.*" ⁷Jesus sade till honom: "Det står också skrivet: *Du ska inte fresta Herren din Gud.*"

⁸Sedan tog djävulen med honom upp på ett mycket högt berg och visade honom världens alla riken och deras härlighet, ⁹och han sade till honom: "Allt detta ska jag ge dig, om du faller ner och tillber mig." ¹⁰Då sade Jesus till honom: "Gå bort, Satan! Det står skrivet: *Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna.*"

¹¹Då lämnade djävulen honom, och änglar kom fram och betjänade honom.

Jesus i hedningarnas Galileen

¹²När Jesus fick höra att Johannes hade blivit fängslad, drog han sig undan till Galileen. ¹³Han lämnade

2:23 *nasaré* Stadens Nasarets namn kommer av hebr. *néser*, Telningen, ett namn för Messias (Jes 11:1). Ordet påminner också om Dom 13:5, där frälsargestalten Simson helgas i moderlivet åt Herren som "nasir" (jfr 4 Mos 6 och not till Apg 18:18).

3:2 *Himmelriket* Ordet "himlen" är en respektfull judisk omskrivning för Gud (jfr Mark 1:15, Matt 21:25, Luk 15:18). Himmelriket betyder alltså "där Gud regerar".

3:3 Jes 40:3.

3:4 *kläder av kamelhår och ett läderbälte* Så klädde sig botprofeten Elia (2 Kung 1:8, jfr Sak 13:4).

3:4 *gräshoppor* äts som fattigmansmat (jfr 3 Mos 11:22).

3:7 *vildhonung* Kan också syfta på dadelsirap. Jordansänkan var rik på dadelpalmer (jfr 5 Mos 34:3).

3:7 *fariseer och saddukeer* Saddukeernas prästarietokrati värnade om templet (Apg 4:1f), medan fariseernas folkliga lagfromhetsrörelse lade stor vikt vid religiösa renhetsregler (Matt 15:1f). De var politiska motståndare (Apg 23:6f) men vakade båda över den religiösa ordningen i landet (Joh 1:19f).

3:7 *till platsen där han döpte* Ordagrant: "till hans dop" (annan tolkning: för att bli döpta av honom, jfr dock Joh 1:19).

3:7 *Huggormsyngel* Dvs barn till djävulen, "den gamle ormen" (1 Mos 3:15, Upp 12:9, 20:2).

3:9 *barn ... stenar* På hebreiska *banin ... abanin*.

3:11 *ta av honom sandalerna* En slavs uppgift.

3:12 *kastskovel* Träspade för att rensa säd, en bild för Guds dom (Jer 15:7). Vinden blåste bort de värdelösa agnarna (Ps 1:4), medan sädeskornen föll tillbaka ner på tröskplatsen.

4:4 5 Mos 8:3.

4:5 *tempelmurens krön* Ordagrant: "templets vinge". Syftar antingen på tempelbyggnadens tak eller på yttermurens gräns mot den djupa Kidron dalen.

4:6 Ps 91:11f.

4:7 5 Mos 6:16.

4:10 5 Mos 6:13.

3:7 Matt 12:34, 23:33. 3:9 Joh 8:39. 3:10 Matt 7:19, Luk 13:7, Joh 15:2, 6. 3:11 Mark 7:1f, Luk 3:16f, Joh 1:26f, Apg 1:5. 3:12 Jer 15:7, Matt 13:30.

3:13 Mark 1:9f, Luk 3:21f. 3:16 Hes 1:1, Mark 1:10. 3:17 Ps 2:7, Jer 42:1, Mark 1:11. 4:1 Luk 4:1f, Mark 1:12f. 4:2 2 Mos 34:28, 1 Kung 19:8.

4:10 Luk 4:8. 4:11 Joh 1:51. 4:12 Mark 1:14, Luk 3:20, 4:14.

Nasaret och bosatte sig i Kapernaum, som ligger vid sjön på Sebulons och Naftalis område, ¹⁴för att det som var sagt genom profeten Jesaja skulle uppfyllas:

¹⁵*Sebulons och Naftalis land, haosvägen, landet på andra sidan Jordan, hedningarnas Galileen – ¹⁶det folk som sitter i mörker ska se ett stort ljus, och för dem som bor i dödens land och skugga ska ett ljus gå upp.*

¹⁷Från den tiden började Jesus predika och säga: "Omvänd er! Himmelriket är nära."

Jesu första lärjungar

¹⁸När Jesus vandrade längs Galileiska sjön såg han två bröder, Simon som kallas Petrus och hans bror Andreas. De stod och kastade ut nät i sjön, för de var fiskare. ¹⁹Han sade till dem: "Kom och följ mig, så ska jag göra er till människofiskare." ²⁰Genast lämnade de näten och följde honom.

²¹Han gick vidare och såg två andra bröder, Jakob, Sebedeus son, och hans bror Johannes. De satt i båten med sin far Sebedeus och gjorde i ordning sina nät. Han kallade på dem, ²²och genast lämnade de båten och sin far och följde honom.

Jesus predikar i Galileen

²³Jesus vandrade omkring i hela Galileen, och han undervisade i deras synagogor och förkunnade evangeliet om riket och botade alla slags sjukdomar och krämpor bland folket. ²⁴Ryktet om honom spred sig över hela Syrien, och man kom till honom med alla som led av olika sjukdomar och plågor – besatta, månadssjuka och lama – och han botade dem. ²⁵Stora skaror följde honom från Galileen och Dekapolis, från Jerusalem och Judeen och från andra sidan Jordan.

JESU BERGSPREDIKAN (Kap 5-7)

Saligprisningarna

5 ¹När Jesus såg folkskarorna gick han upp på berget. Han satte sig ner, och hans lärjungar kom fram till honom. ²Då började han tala och undervisa dem:

4:15f Jes 9:1f. Ordagrant "såg ... gick upp" (hebreisk profetisk perfekt med framtida betydelse).

4:15 *haosvägen* Stor karavanväg som gick längs Galileiska sjön mellan Medelhavet och Damaskus.

4:17 *himmelriket är nära* Med Jesus har himmelriket kommit in i världen.

4:24 *månadssjuka* Människor som led av epilepsi eller andra liknande återkommande anfall.

4:25 *Dekapolis* Grek. "Tio stad", ett förbund av tio grekiskspråkiga städer öster om Jordan.

5:5 *jorden* Annan översättning: "landet" (jfr t ex löftena i Ps 25:13, 37:9).

5:9 *skapar frid* Annan översättning: "håller fred".

5:15 *ett ljus* Traditionell översättning. Troligen en oljelampa (vaxljus uppfanns först senare).

5:15 *skappan* Ett sädesmått om ca 9 liter.

5:18 *Jag säger er sanningen* Ordagrant: "Amen, jag säger er". Hebr. *amen* betyder närmast "sant", "trovärdigt". Jesus använder uttrycket ofta och kallar sig själv för "Amen" (Upp 3:14) och sanningen själv (Joh 14:6).

³Saliga är de som är fattiga i anden, för dem tillhör himmelriket. ⁴Saliga är de som sörjer, för de ska bli tröstade. ⁵Saliga är de ödmjuka, för de ska ärva jorden. ⁶Saliga är de som hungrar och törstar efter rättfärdighet, för de ska bli mättade. ⁷Saliga är de barmhärtiga, för de ska få barmhärtighet. ⁸Saliga är de renhjärtade, för de ska se Gud. ⁹Saliga är de som skapar frid, för de ska kallas Guds barn. ¹⁰Saliga är de som blir förföljda för rättfärdighetens skull, för dem tillhör himmelriket.

¹¹Saliga är ni när människor hånar och förföljer er och ljuger och säger allt möjligt ont om er för min skull. ¹²Gläd er och jubla, för er lön är stor i himlen. På samma sätt förföljde man profeterna före er.

Jordens salt och världens ljus

¹³Ni är jordens salt. Men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas ut och trampas ner av människorna.

¹⁴Ni är världens ljus. En stad som ligger på ett berg kan inte döljas. ¹⁵Och man tänder inte ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att det lyser för alla i huset. ¹⁶På samma sätt ska ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen.

Jesus och lagen

¹⁷Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att uppfylla. ¹⁸Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett.

¹⁹Därför ska den som upphäver ett av de minsta av dessa bud och lär människorna så kallas minst i himmelriket. Men den som håller dem och lär ut dem, han ska kallas stor i himmelriket. ²⁰För jag säger er: Om inte er rättfärdighet går långt över de skriftlärdas och fariseernas, kommer ni aldrig in i himmelriket.

4:16 Luk 1:78f. 4:17 Matt 3:2, 10:7, Mark 1:15. 4:18 Mark 1:16f, Luk 5:1f, Joh 1:42. 4:23 Matt 9:35, Mark 1:39, Luk 4:16, 40f. 4:24 Mark 1:28. 4:25 Mark 3:7f, Luk 6:17. 5:3 Luk 6:20. 5:4 Jes 61:2. 5:5 Ps 37:11. 5:6 Jes 55:1f, Joh 6:35. 5:7 Jak 2:13. 5:8 Ps 24:3f, 73:1. 5:10 1 Petr 3:14. 5:11 1 Petr 4:14. 5:12 Matt 23:34, Apg 5:41, Jak 5:10. 5:13 Mark 9:50, Luk 14:34f. 5:14 Joh 8:12, 2 Kor 4:6. 5:15 Mark 4:21, Luk 8:16, 11:33.

Psaltaren

FÖRSTA BOKEN

De två vägarna

1 ¹Salig är den som inte följer de gudlösa råd, som inte går in på syndares väg och sitter bland föraktare, ²utan har sin glädje i HERRENS undervisning och begrundar hans ord både dag och natt. ³Han är som ett träd, planterat vid vattenbäckar, som bär sin frukt i rätt tid och vars löv inte vissnar. Och allt han gör, det lyckas väl.

⁴Sådana är inte de gudlösa, de är som agnar som skingras för vinden. ⁵Därför ska inte de gudlösa bestå vid domen, inte syndarna i de rättfärdigas församling. ⁶HERREN känner de rättfärdigas väg, men de gudlösa väg leder till fördärvet.

Guds Son och hans motståndare

2 ¹Varför är hednafolken i uppror? Varför tänker folken tomma tankar? ²Jordens kungar reser sig och furstarna gaddar ihop sig mot HERREN och hans Smorde: ³"Vi sliter sönder deras band och kastar av oss deras rep!"

⁴Han som tronar i himlen ler, Herren gör narr av dem. ⁵Så talar han till dem i sin vrede, slår dem med skräck i sin glödande harm: ⁶"Det är jag som har insatt min kung på Sion, mitt heliga berg."

⁷Jag vill förkunna HERRENS beslut, han sade till mig: "Du är min Son, jag har fött dig i dag. ⁸Be mig, så ger jag dig hednafolken till arvedel och hela jorden till egendom. ⁹Du ska krossa dem med järnspira, slå sönder dem som lerkärl."

¹⁰Var nu kloka, ni kungar, ta varning, ni domare på jorden! ¹¹Tjäna HERREN med fruktan och glädje med bävan! ¹²Ge Sonen hyllningskyss, så att han inte vredgas och ni går under på er väg, för hans vrede kan snabbt blossa upp. Saliga är alla som flyr till honom.

Bön om hjälp mot fiender

3 ¹*En psalm av David när han flydde för sin son Absalom.*

²HERRE, hur många är inte mina fiender! Många reser sig mot mig, ³många säger om min själ: "Han får ingen frälsning hos Gud." *Sela*

⁴Men du, HERRE, är en sköld runt omkring mig. Du är min ära, du lyfter mitt huvud. ⁵Jag ropar högt till HERREN, och han svarar mig från sitt heliga berg. *Sela*

⁶Jag lade mig ner och somnade, jag vaknade igen, för HERREN stöder mig. ⁷Jag fruktar inte tiotusen man som omringar mig från alla håll.

Psaltaren eller psalmerna, av grekiskans *psalmós* som betyder "sång till stränginstrument", är Bibelns sång- och bönbok. Dess främste författare är kung David, "Israels ljuvlige sångare" (2 Sam 23:1), som kröntes ca 1000 f Kr och tillskrivs 73 av de 150 psalmerna. De övriga skrevs av andra författare som Koras söner (42-49, 85, 87-88), Asaf (50, 73-83), Salomo (72, 127), Heman (88), Etan (89) och Mose (90), tills boken sammanställdes efter återkomsten från Babylon (jfr 126, 137), kanske av Esra på 400-talet f Kr. Psalmerna användes såväl i tempelgudstjänsten som för gemensam sång och enskild andakt.

Psalmernas hebreiska poesi är mångfasetterad, ofta uppbyggd i parallellismer där det första ledets tanke speglas eller utvecklas i efterföljande led. På hebreiska bär boken namnet *Tehillim* (lovsånger), men den rymmer även andra generer som tacksägelse, klagan, bot och bön samt vishetspsalmer. Många av psalmerna rymmer profetior om Messias, särskilt 2, 8, 22, 45, 69 och 110 men även ett flertal andra.

1:1 *går in på* Annan översättning: "stannar vid".

1:2 *undervisning* Det hebreiska ordet *Torá* ("lära", "undervisning") syftar på allt som Gud lär och undervisar om i sitt ord.

1:2 *begrundar* Annan översättning: "läser upp" (under antiken läste man även ensam alltid högt).

1:4 *agnar* Det världlösa skalet runt vetekornet (jfr not till Matt 3:12).

2:1f Citeras av apostlarna i Apg 4:25-26 som profetia om komplotten mot Jesus.

2:2 *Smorde* Hebr. "Messias", på grekiska "Kristus", Guds utlovade frälsare, kung och profet.

2:7 Citeras av Paulus i Apg 13:33 och i Hebr 1:5, 5:5 som profetia om Jesu ställning som Guds Son.

2:9 Citeras av Jesus i Upp 2:27-28.

2:9 *krossa* Annan översättning: "valla" (så Septuaginta, jfr Upp 2:27).

2:10 *domare* Annan översättning: "ledare".

3:1 *Absalom* gjorde uppror och fick med sig merparten av folket. Se 2 Sam 16:14f.

3:3 *Sela* Musikalisk anvisning som troligen motsvarade ett solo eller mellanspel (så Septuaginta), eller möjligen repris.

1:1 Ps 26:4f, 119:1, 128:1, Ords 1:10, 3:31, 4:14, Jer 15:17. 1:2 5 Mos 6:6f, 11:18f, Jes 1:8, Ps 119:55, 62, 97. 1:3 2 Krön 31:21, Ps 92:13f, Jes 61:3, Jer 17:8, Hes 47:12. 1:4 Job 21:18, Ps 35:5, Jes 17:13, 29:5, Jer 13:24, Hos 13:3. 1:5 Matt 25:32f. 1:6 Job 23:10, Ords 10:25, 28, Mal 3:16, 2 Tim 2:19. 2:1 Ps 21:12, Apg 4:25f. 2:2 Ps 31:14, Jes 61:1, Upp 19:19. 2:3 Job 21:14f, Jer 5:5, Luk 19:14. 2:4 Ps 37:13, 59:9, Ords 1:25f, 3:34, Jes 40:22f. 2:6 Ps 89:28, 110:1. 2:7 Apg 13:33, Hebr 1:5, 5:5. 2:8 Ps 22:28, 72:8, Sak 9:10. 2:9 Ps 89:24, Upp 2:27, 12:5, 19:15. 2:11 Fil 2:12. 2:12 Ps 34:9, 40:5, 84:13, Jes 30:18, Jer 17:7, Upp 6:16. 3:1 2 Sam 15:13f. 3:2 Ps 38:20f, 56:3. 3:4 1 Mos 15:1, Ps 5:13, 18:2f, 84:12. 3:5 Ps 121:1. 3:6 Ps 4:9. 3:7 Ps 27:3.

⁸Res dig, HERRE! Fräls mig, min Gud! Du slår alla mina fiender på kinden, du krossar de gudlösa tän-
der. ⁹Frälsningen finns hos HERREN. Låt din välsig-
nelse vila över ditt folk! *Sela*

Aftonbön i nöd

4 ¹För körledaren, till stränginstrument. En psalm av David.

²Svara mig när jag ropar, min rättfärdighets Gud! När jag är trängd ger du mig rum. Förbarma dig över mig och hör min bön!

³Höga herrar, hur länge ska ni kränka min heder? Hur länge ska ni älska tomhet och jaga efter lögn? *Sela*

⁴Ni ska veta hur underbart HERREN tar till sig sin trogne, HERREN hör när jag ropar till honom. ⁵Grips ni av vrede, synda inte! Tänk efter i era hjärtan på er bödd och var stilla. *Sela*

⁶Bär fram rätta offer och lita på HERREN. ⁷Många säger: "Vem kan visa oss det goda?" Låt ditt ansik-
tes ljus lysa över oss, HERRE! ⁸Du har gett mig glädje i hjärtat, mer än när andra får säd och vin i mängd. ⁹I frid kan jag lägga mig ner och sova, för bara du, HERRE, låter mig bo i trygghet.

Morgonbön under förföljelse

5 ¹För körledaren, till flöjt. En psalm av David.

²Hör mina ord, HERRE, tänk på mina sockar! ³Lyssna när jag ropar, min kung och min Gud! Till dig går min bön. ⁴HERRE, om morgonen hör du min röst, om morgonen vänder jag mig till dig och väntar.

⁵Du är inte en Gud som älskar ondska, den som är ond får inte bo hos dig. ⁶De övermodiga består inte inför dina ögon, du hatar alla förbrytare. ⁷Du förgör dem som ljuger, HERREN avskyr den som är blodtörstig och falsk. ⁸Men genom din stora nåd får jag gå in i ditt hus, jag får tillbe i vördnad för dig, vånd mot ditt heliga tempel.

⁹HERRE, led mig i din rättfärdighet för mina förföljares skull, jämna din väg för mig. ¹⁰Det finns ing-
en sanning i deras mun. Deras inre är fördärv, deras strupe är en öppen grav och sin tunga gör de hal-

¹¹Döm dem skyldiga, Gud, låt deras planer bli deras fall! Driv bort dem för deras många brott, eftersom de gör uppror mot dig.

¹²Men alla som flyr till dig ska få glädjas, de ska jubla i evighet. Du beskyddar dem, de som älskar ditt namn ska få fröjdas i dig. ¹³för du, HERRE, väl-signar den rättfärdige. Du tackar honom med nåd som en sköld.

Bön och bönesvar i djup nöd

6 ¹För körledaren, med stränginstrument till sheminit. En psalm av David.

²HERRE, straffa mig inte i din vrede, tukta mig inte i din glöd! ³Förbarma dig över mig, HERRE, för jag är kraftlös. Hela mig, HERRE, för jag är förskräckt i mitt innersta, ⁴min själ är skräckslagen. HERRE, hur länge?

⁵Kom tillbaka, HERRE, rädda min själ, fräls mig för din nåds skull! ⁶I döden tänker ingen på dig. Vem tackar dig i dödsriket?

⁷Jag är så trött av mitt suckande. Varje natt fuktar jag min bädd, jag dränker min säng med mina tårar. ⁸Mina ögon är mörka av sorg, de har åldrats av alla mina fiender.

⁹Bort från mig, alla förbrytare, för HERREN har hört min högljudda gråt. ¹⁰HERREN har hört mitt rop om nåd, HERREN har tagit emot min bön. ¹¹Alla mina fiender ska skämmas och bli skräckslagna, plötsligt ska de vika tillbaka med skam.

Den oskyldiges bön om Herrens dom

7 ¹En klagopsalm av David, som sjöng den till HERREN på grund av benjaminiten Kushs ord.

²HERRE min Gud, jag flyr till dig. Fräls mig från alla som jagar mig, rädda mig! ³Annars river de min själ som lejon, rycker bort mig utan räddning.

⁴HERRE min Gud, om jag har gjort detta, om jag har orätt på mina händer, ⁵om jag lönat min vän med ont eller plundrat min ovän utan orsak – låt då fienden jaga min själ och hinna upp mig, låt honom trampa mitt liv till marken och lägga min ära i stoffet. *Sela*

3:8 kinden Annan översättning: "käften".

4:9 bara du, HERRE, låter mig bo i trygghet Annan översättning: "du, HERRE, låter mig bo för mig själv i trygghet".

5:2 sockar Annan översättning: "tankar".

6:1 sheminit Musikalisk term, ordagrant "den åttonde". Antingen en åttasträngad lyra eller en lägre basoktav (i 1 Krön 15:20-21 kontrasterat mot alamtöt, ev sopran).

7:1 på grund av benjaminiten Kushs ord Annan översättning: "på grund av saken med benjaminiten Kush". Mannen är okänd men hörde troligen samman med benjaminiterna omkring kung Saul (se t ex 1 Sam 22:7).

7:6 min ära Ofta uppfattat som liktydigt med "min själ".

3:8 Ps 58:7. 3:9 Jes 43:11. 4:5 Ef 4:26. 4:6 Ps 51:19, 21, Rom 12:1. 4:7 4 Mos 6:24f, Ps 31:17, 80:4. 4:9 5 Mos 33:28, Ps 3:6, 5:2, Ps 17:1. 5:4 Ps 55:17f, 63:2, 7, 88:14, Mika 7:7. 5:5 Jes 33:14. 5:7 Ps 55:24, Apg 5:5, 10, Upp 21:8. 5:9 Ps 25:4f, 27:11, 31:2. 5:10 Ps 62:5, Rom 3:13. 5:11 Ps 34:22, 36:13. 5:12 Jes 65:13. 5:13 1 Mos 15:1, 5 Mos 33:29, Ps 103:4. 6:1 1 Krön 15:21. 6:2 Ps 38:2, Jer 10:24. 6:3 Job 6:4, Ps 41:5, 103:3, 147:3. 6:4 Ps 13:2, 88:4, 90:13, Joh 12:27. 6:5 Ps 80:15, 86:16, 119:132. 6:6 Ps 30:10, 88:11f, 115:17, Jes 38:18f. 6:7 Jer 45:3. 6:8 Job 17:7, Ps 31:10, 69:4. 6:11 Ps 35:4, 40:15f, 73:19, 83:17. 7:3 Ps 10:9, 57:5, Jes 38:13. 7:4 1 Sam 24:12, Job 31:7f. 7:5 1 Sam 24:10f.

⁷Res dig, HERRE, i din vrede, stå upp mot mina fienders raseri! Vakna till min hjälp, du som har kallat till dom. ⁸Låt skaran av folkslag samlas omkring dig, trona åter över dem i höjden. ⁹HERREN håller dom över folken. Döm mig, HERRE, efter min rättfärdighet, efter den fullkomlighet som täcker mig. ¹⁰Gör slut på de gudlösa ondska, låt den rättfärdige stå fast! Du som prövar hjärtan och njurar är en rättfärdig Gud.

¹¹Min sköld är hos Gud, han frälser dem som har ärliga hjärtan. ¹²Gud är en rättfärdig domare, en Gud som visar sin vrede varje dag. ¹³Om någon inte omvänder sig slipar han sitt svärd, han spänner sin båge och laddar den, ¹⁴han förbereder sina dödliga vapen och gör sina pilar brinnande.

¹⁵Se, han är dräktig med ondska, han går havande med olycka och föder lögn. ¹⁶Han gräver en grop och gör den djup, men faller själv i graven han grävd. ¹⁷Hans ondska slår tillbaka mot hans eget huvud, hans våld drabbar hans egen hjässa.

¹⁸Jag vill tacka HERREN för hans rättfärdighet och lovsjunga HERREN den Högstes namn.

Människosonens ringhet och höghet

8 ¹För körledaren, till gititf. En psalm av David.

²HERRE, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden, du som satt ditt majestät på himlen! ³Av barns och spädbarns mun har du berett en makt för dina fienders skull, för att förgöra fiende och hämnare.

⁴När jag ser din himmel, dina fingrars verk, månen och stjärnorna som du har skapat – ⁵vad är då en människa att du tänker på henne, en människoson att du tar hand om honom?

⁶En liten tid lät du honom vara lägre än Gud, med ära och härlighet krönte du honom. ⁷Du satte honom att härska över dina händers verk, allt lade

du under hans fötter: ⁸alla får och oxar liksom vildmarkens djur, ⁹himplens fåglar och havets fiskar, de som vandrar havens vägar.

¹⁰HERRE, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden!

Tacksamhet för seger över fiender

9 ¹För körledaren, till "Sonens död". En psalm av David.

²Jag vill tacka HERREN av hela mitt hjärta, jag vill förkunna alla dina under. ³Jag vill glädja mig och jubla i dig, jag vill lovsjunga ditt namn, du den Högste.

⁴Mina fiender viker tillbaka, de faller och förgås inför ditt ansikte, ⁵för du har hävdat min rätt och fört min talan. Du sitter på din tron som en rättfärdig domare. ⁶Du har straffat hedningarna och förgjort de gudlösa, utplånat deras namn för alltid och för evigt. ⁷Tienden är borta, utrotad för alltid. Du har ödelagt deras städer, minnet av dem är utplånat.

⁸HERREN regerar för evigt, han har rest sin tron till dom. ⁹Han ska döma världen med rättfärdighet, hålla dom bland folken med rättvisa. ¹⁰HERREN är en borg för den förtryckte, en borg i nödens tider. ¹¹De som känner ditt namn litar på dig, för du överger inte dem som söker dig, HERRE. ¹²Lovsjunga HERREN som bor i Sion, förkunna hans gärningar bland folken, ¹³för han som straffar blodsdåd kommer ihåg dem, han glömmmer inte de svagas rop.

¹⁴Förbarm dig över mig, HERRE! Se hur jag plågas av dem som hatar mig, du som lyfter mig från dödens portar ¹⁵för att förkunna allt ditt lov och jubla över din frälsning i dottern Sions portar. ¹⁶Hedningarna sjönk i den grav som de grävde, deras fot fastnade i nätet de lade ut. ¹⁷HERREN har gjort sig känd, han har skipat rätt. Den gudlöse snärjs av sin egen gärning. *Higgajön, Sela*

7:7 till min hjälp Annan översättning (så Septuaginta): "min Gud".

7:10 hjärtan och njurar En bild för människans innersta (jfr Ps 139:13, Upp 2:23).

7:13 spänner sin båge för att fästa strängen och göra den redo.

7:13 laddar den Annan översättning: "siktat med den".

8:1 gititf Kan syfta på sångstil eller instrument från staden Gat, där David bodde en tid. Hebr. *gat* betyder också "vinpress" (så Septuaginta).

8:3 Citeras av Jesus i Matt 21:16 när barnen i templet ropar ut sin hyllning till honom.

8:3 makt Annan översättning: "borg". Andra handskrifter (Septuaginta): "lovsång".

8:5f Citeras i Hebr 2:6-8 som profetia om Jesus, som ofta kallade sig själv "Människosonen".

8:6 En liten tid Annan översättning: "Lite" (en liten skillnad).

8:6 vara lägre än Annan översättning: "sakna".

8:7 Citeras i 1 Kor 15:7, Ef 1:22 som profetia om Jesu upphöjelse.

Ps 9 Alfabetisk psalm tillsammans med Ps 10. Troligen var de ursprungligen en enda psalm.

9:1 till "Sonens död" Troligen en melodi. Annan översättning (så Septuaginta): "Sonens hemligheter".

9:17 Higgajön En musikterm som kan översättas med "meditativt mellanspel".

7:7 Ps 9:20, 35:23, 82:8, 94:2, 138:7. 7:9 1 Mos 18:25, Ps 94:2, 96:13, 98:9. 7:10 1 Sam 16:7, Ps 17:3, 26:2, 104:35, Jer 11:20, 17:10, 20:12. 7:11 Ps 3:4, 7:12 Ps 9:5, 58:12. 7:13 5 Mos 32:41, Ps 64:8, Klag 2:4, 3:12. 7:14 Ps 21:13. 7:15 Job 15:35, Jes 33:11, 59:4, Jak 1:15. 7:16 Ps 9:16, 35:8, 57:7, Ords 26:27, Pred 10:8. 7:17 Est 7:10, Ps 140:10, Ords 5:22. 7:18 Ps 35:28, 92:2. 8:2 Ps 104:11, 148:13, Hab 3:3, Upp 5:12f. 8:3 Matt 21:16. 8:4 Ps 102:26. 8:5 Job 7:17, Ps 144:3, Hebr 2:6f. 8:6 1 Mos 1:26f. 8:7 1 Mos 1:26f, 9:2, Matt 28:18, Apg 2:36, 1 Kor 15:27, Ef 1:22, Fil 2:9. 9:2 Ps 138:1, Ef 5:19. 9:5 Ps 7:12. 9:6 34:17, 44:3, 119:21, Ords 10:7. 9:7 Job 18:17. 9:8 Ps 10:16, 29:10, 102:13, 103:19, Hebr 1:11. 9:9 Ps 96:13, 98:9, Apg 17:31. 9:10 Ps 37:39, 46:8, 12, 59:10, 171. 9:12 Ps 74:2, 76:3, 105:1. 9:13 1 Mos 9:5, 5 Mos 32:43, Ps 72:14, 116:15. 9:14 Ps 56:14, 119:58. 9:16 Ps 7:16, 35:8, 57:7, Ords 26:27. 9:17 Ps 43:1, Ords 5:22.

¹⁸De gudlösa ska vika tillbaka ner i dödsriket, alla hedningar som glömmar Gud. ¹⁹Men den fattiga ska inte vara glömd för alltid, de svagas hopp ska inte försvinna för evigt.

²⁰Res dig, HERRE! Låt inte människor få makten, låt hedningarna bli dömda inför ditt ansikte. ²¹Slå dem med skräck, HERRE. Låt hedningarna förstå att de bara är människor. *Sela*

Fortsättning av föregående psalm

10 ¹HERRE, varför stannar du på avstånd och döljer dig i nödens tider? ²De gudlösas högmod plågar den förtryckte. Låt dem fångas i de onda planer de har smitt, ³för den gudlöse skryter över sina själviska begär, han välsignar den girige och föraktar HERREN.

⁴I sitt högmod söker han inte Gud, i alla hans tankar finns ingen plats för Gud. ⁵Han har ständig framgång på sina vägar, dina domar går högt över hans blick, han fnysar åt alla sina fiender. ⁶Han säger i sitt hjärta: "Jag vacklar inte, mig drabbar aldrig någon olycka." ⁷Hans mun är full av förbannelse, svek och förtryck, under hans tunga finns ondska och olycka.

⁸Han ligger på lur vid gårdarna, han vill döda den oskyldige i smyg, hans ögon spanar efter den olycklige. ⁹Han lurar dold som ett lejon i sitt snår, han lurar för att gripa den svage, han griper den svage och drar in honom i sitt nät. ¹⁰Han hukar sig ner, han ligger på lur, och de olyckliga faller i hans klor. ¹¹Han säger i sitt hjärta: "Gud glömmar, han har dolt sitt ansikte, han ser det aldrig."

¹²Res dig, HERRE! Gud, lyft din hand, glöm inte de svaga! ¹³Varför får den gudlöse förakta Gud och säga i sitt hjärta att du inte ställer till svars? ¹⁴Du ser det, du ser olycka och sorg för att ta det i din hand. Den olycklige lämnar sig åt dig, du är den faderlöses hjälpare. ¹⁵Bryt den ondes och gudlöses arm, gör upp med hans gudlöshet tills du inte ser den mer!

¹⁶HERREN är kung i evigheters evighet, hedningar

försvinner ur hans land. ¹⁷Du hör de förtrycktas längtan, HERRE, du styrker deras hjärtan, du vänder ditt öra till dem ¹⁸för att ge den faderlöse och förtryckte rätt. Människor komma av jord ska aldrig mer sprida skräck.

Förtrostan på den Rättfärdige

11 ¹För körledaren. Av David.

Till HERREN tar jag min tillflykt. Hur kan ni då säga till mig: "Fly som en fågel till bergen!" ²Se, de gudlösa spänner bågen, de lägger sin pil på strängen för att skjuta i mörkret mot dem som har ärliga hjärtan. ³När grundvalarna raseras, vad kan då den rättfärdige göra?"

⁴HERREN är i sitt heliga tempel, HERRENS tron är i himlen. Hans ögon ser, hans blickar prövar människors barn. ⁵HERREN prövar den rättfärdige, men hans själ hatar den gudlöse och den som älskar våld. ⁶Han ska låta glödande kol och svavel regna över de gudlösa, en glödhet vind är bågaren de får dricka, ⁷för HERREN är rättfärdig, han älskar rättfärdighet. De ärliga ska se hans ansikte.

Klagan över växande ondska

12 ¹För körledaren, till sheminit. En psalm av David.

²Fräls, HERRE! De fromma är borta, de trofasta är försvunna bland människors barn. ³De ljuger för varandra, de talar med hala läppar och dubbelt hjärta. ⁴HERRE, utrota alla hala läppar och tungan som talar stora ord, ⁵dem som säger: "Med vår tunga har vi makt, våra läppar är med oss. Vem är herre över oss?"

⁶"De svaga förtrycks och de fattiga klagar – nu griper jag in", säger HERREN, "jag ska ge frälsning åt den som längtar efter det." ⁷HERRENS ord är rena ord, silver luttrat i degel av jord, renat sju gånger. ⁸Du, HERRE, ska bevara dem, du ska för evigt beskydda dem från detta släkte. ⁹Runt omkring går gudlösa fram, när det usla hålls högt bland människors barn.

10:2 *plågar* Annan översättning: "jagar".

10:4 Annan översättning: "I sitt högmod (säger) han: Gud straffar inte, det finns ingen Gud – så är alla hans tankar."

11:1 *bergen* Andra handskrifter: "ert berg".

11:6 *glödande kol och svavel* Så utplånades Sodom för sin ondska (1 Mos 19:24, jfr Upp 21:8).

12:1 *sheminit* Musikalisk term, ordagrant "den åttonde". Antingen en åttasträngad lyra eller en lägre basoktav (i 1 Krön 15:20-21 kontrasterat mot *alamot*, ev sopran).

12:5 *tunga ... läppar* Båda dessa ord kan användas i betydelsen "språk".

12:6 *den som längtar efter det* Annan översättning: "den som blir föraktad".

12:8 *beskydda dem* Andra handskrifter (så Septuaginta): "beskydda oss".

9:19 Ps 74:19. 9:20 4 Mos 10:35, Ps 77. 9:21 Ps 59:14. 10:1 Klag 3:56. 10:2 Ps 37:12. 10:4 Job 21:14, Ps 14:1. 10:5 Hes 12:27. 10:7 Ps 73:8, 140:4, Rom 3:14. 10:9 Ps 17:12, 37:32, 59:4, 140:6, Jer 5:26, Mika 7:2. 10:10 Job 39:2. 10:11 Job 22:13, Ps 73:11, 94:7. 10:13 Hes 8:12. 10:14 Ps 68:6, 2 Tim 1:12. 10:15 Ps 37:10, 36, 104:35. 10:16 Ps 29:10, 93:1, 145:13, 146:10, Jer 10:10. 10:18 5 Mos 10:18, Jes 2:22, 29:20. 11:2 Ps 64:4f. 11:4 Ps 139:1f, Jes 66:1, Hab 2:20, Matt 5:34. 11:5 1 Mos 22:1, Ps 5:5, Jak 1:3. 11:6 1 Mos 19:24, 5 Mos 29:23f, Ps 140:11, Hes 38:22, Upp 21:8. 11:7 Ps 33:5, 45:8. 12:2 Jes 57:1, Mika 7:2. 12:3 Ps 116:11, Jer 9:8. 12:4 Ps 5:7. 12:5 2 Mos 5:2. 12:6 Ps 10:17. 12:7 2 Sam 22:31, Ps 18:31, 119:140, Ords 30:5.

Uppslagsdel

Innehåll

Bibeln

Om den reviderade Folkbibeln	985
Råd till bibelläsaren	988
Bibelns tillkomst och inspiration	988
Vad säger Bibeln om sig själv?	990
Kända bibelberättelser	991
Bibelläsningsplan	992
Bibelns år	996
Bibelns kronologi	997
Mått, mynt och tid	998
Kyrkoårets bibeltexter	999

Trosbekännelsen

Den apostoliska trosbekännelsen	1006
---------------------------------------	------

Gud Fadern

Guds namn och titlar	1007
Guds egenskaper	1008

Jesus Kristus

Jesu namn och titlar	1010
Jesu liv	1012
Jesus i Gamla testamentet	1013
Jesu liknelser	1014
Jesu underverk	1015

Den helige Ande

Andens namn och titlar	1016
Den helige Andes verk	1017
De troendes namn och titlar	1018
Frälsningen	1019

Ämnesindex	1020
Persongalleri	1034
Platsregister	1039
Anteckningar	1043

Kartor	1047
--------------	------

Vad säger Bibeln om sig själv?

Bibelns ord består

allt han lovat har slagit in.....1 Kung 8:56
ditt ord står fast för evigt.....Ps 119:89
Guds ord förblir i evighet.....Jes 40:8
inte en bokstav ska förgå.....Matt 5:18
mina ord ska aldrig förgå.....Matt 24:35
kan inte göras om intet.....Joh 10:35
orubbliga uttalanden.....Hebr 6:18

Bibelns ord får inte ändras

inte lägga till, inte ta bort.....5 Mos 4:2
lägg ingenting till hans ord.....Ords 30:6
vi förfalskar inte Guds ord.....2 Kor 4:2
förvränger till eget fördärv.....2 Petr 3:16
plågor på den som lägger till.....Upp 22:18f

Bibeln är inspirerad av Gud

Anden har talat genom mig.....2 Sam 23:2
varnat genom sina profeter.....2 Kung 17:13
ta en bokrulle och skriv.....Jer 36:2
HERRENS ord genom profeterna.....Sak 7:12
förkunnar ord som Anden lär.....1 Kor 2:13
Skriften är uttandad av Gud.....2 Tim 3:16f
inte genom egen tolkning.....2 Petr 1:20f
genom profeterna och Sonen.....Hebr 1:1f
detta är Jesu uppenbarelse.....Upp 1:1
skriv, dessa ord är sanna.....Upp 21:5

Bibeln är lärans grund

höra mina ord och lära sig.....5 Mos 4:10
lär era barn mina ord.....5 Mos 11:19
undervisa ur HERRENS bok.....2 Krön 17:9
studera lagen och lära ut rätt.....Esra 7:10
läste och utlade texten tydligt.....Neh 8:8
för att studera lagens ord.....Neh 8:13
talar de inte enligt detta ord.....Jes 8:20
inte gå utöver Skriften.....1 Kor 4:6
tala i enlighet med Guds ord.....1 Petr 4:11

Bibeln vittnar om Jesus Kristus

idag har det gått i uppfyllelse.....Luk 4:21
allt som är skrivet om mig.....Luk 24:44f
Skrifterna vittnar om mig.....Joh 5:39
nedskrivna för att ni ska tro.....Joh 20:31
försagt genom profeterna.....Apg 3:18
evangeliet utlovat i Skrifterna.....Rom 1:2
försade Kristi lidanden.....1 Petr 1:10f

Bibeln är given för att läsas

läsa i alla sina livsdagar.....5 Mos 17:19
efterforska i HERRENS bok.....Jes 34:16
forskade dagligen i Skriften.....Apg 17:11
skrivet till vår undervisning.....Rom 15:4
skrevs ner för att varna oss.....1 Kor 10:11
salig är den som läser.....Upp 1:3

Bibelns ord är ett ljus i mörkret

hans bud ger ögonen ljus.....Ps 19:9
ditt ord är mina fötters lykta.....Ps 119:105
ger ljus åt enkla människor.....Ps 119:130
profetiska ordet är ett ljus.....2 Petr 1:19

Bibelns ord renar och förvandlar

ett rent liv genom ditt ord.....Ps 119:9
som en eld och likt en slägga.....Jer 23:29
rena genom det ord jag talat.....Joh 15:3
helga dem i ditt ord.....Joh 17:17
skarpare än tveeggat svärd.....Hebr 4:12f
renade genom att lyda.....1 Petr 1:22

Bibelns ord är mat för själen

större skatt än dagligt bröd.....Job 23:12
sötare än honung.....Ps 119:103
mätta din mage med rullen.....Hes 3:3
dina ord kom och jag åt dem.....Jer 15:16
leva av ord från Guds mun.....Matt 4:4
den andliga mjölken.....1 Petr 2:2

Bibelns ord ska bevaras i hjärtat

lägga dessa ord på hjärtat.....5 Mos 6:6
så att jag inte syndar mot dig.....Ps 119:11
lägga min lag i deras inre.....Jer 31:33
Maria bevarade allt i sitt hjärta.....Luk 2:19
behåll ordet i uppriktigt hjärta.....Luk 8:15
ordet är nära dig, i ditt hjärta.....Rom 10:8
låt Kristi ord bo hos er.....Kol 3:16

Bibelns ord förmedlar frälsning

till frälsning för den som tror.....Rom 1:16
trons ord som vi predikar.....Rom 10:8f
frälsta genom evangeliet.....1 Kor 15:2
gör dig vis så du blir frälst.....2 Tim 3:15
inplanterat för att frälsa.....Jak 1:21
född på nytt av Guds ord.....1 Petr 1:23
så ni vet att ni har evigt liv.....1 Joh 5:13

Mått, mynt och tid

Präglade mynt började användas först efter 500-talet f Kr. Innan dess betalade man genom att väga upp önskad mängd silver (1 Mos 23:16). Under GT:s tid var den grundläggande värdeenheten sikeln, som vägde ca 10-12 gram och motsvarade en arbetares månadslön (se Dom 17:10 och 5 Mos 14:26). På Jesu tid hade dagslönen stigit till en denar (Matt 20:9). Det vanligaste rymdmåttet var efan, som enligt aktuell forskning rymde ca 22-23 liter (se 2 Mos 16:36 samt volymen av kopparhavet i 1 Kung 7:23f). Enligt en äldre teori motsvarade efan istället 36 liter, vilket skulle öka samtliga literangivelser i GT med ca 60-65%. Antika mått varierade över tid och plats och bör betraktas som ungefärliga.

TID (GT)

Första nattvåkten.....	kl 18 - 22	
Mellersta nattvåkten.....	kl 22 - 02	(Dom 7:19)
Morgonvåkten	kl 02 - 06	(2 Mos 14:24)

TID (NT)

Första nattvåkten.....	kl 18 - 21	
Andra nattvåkten	kl 21 - 24	(Luk 12:38)
Tredje nattvåkten	kl 24 - 03	(Luk 12:38)
Fjärde nattvåkten.....	kl 03 - 06	(Matt 14:25)

Tredje timmen.....	kl 09	(Mark 15:25)
Sjätte timmen	kl 12	(Matt 27:45)
Nionde timmen	kl 15	(Apg 3:1)
Elfte timmen.....	kl 17	(Matt 20:6)

MYNT & VIKT (GT)

<i>gera</i>	ca 0,6 g	(1/20 sikel)
<i>beka</i>	ca 6 g	(1/2 sikel)
<i>pim</i>	ca 8 g	(2/3 sikel)
<i>sikel</i> (hebr. <i>shékel</i>).....	ca 12 g	(en månadslön)
<i>mina</i> (hebr. <i>mané</i>)	ca 600 g	(50 eller 60 siklar)
<i>talent</i> (hebr. <i>kikkár</i>)	30-40 kg	(60 minor)
<i>darik</i>	ca 8,5 g	(Esra 2:69)
<i>kesita</i>	okänt	(Job 42:11)

MYNT & VIKT (NT)

<i>lepton</i>	1/8 as	
	"små kopparmynt" (Luk 21:2), "öre" (Luk 12:59)	
<i>quadrans</i>	1/4 as	
	"öre" (Matt 5:26)	
<i>as</i>	1/16 denar	
	"kopparmynt" (Matt 10:29), "öre" (Luk 12:6)	
<i>denar</i> (romerskt mynt)	(en dagslön)	
	"denar" (Matt 20:9)	
<i>drakma</i> (grekiskt mynt)	ca 1 denar	
	"silvermynt" (Luk 15:8)	
<i>statér</i>	4 denarer	
	"silvermynt" (Matt 17:27)	
<i>mina</i>	100 denarer	
	"pund" (Luk 19:13)	
<i>talent</i>	6000 denarer	
	"talenter" (Matt 25:15)	
<i>litra</i>	ca 1/3 kg	
	"flaska" (Joh 12:3)	

LÄNGDMÅTT (GT)

<i>tefach</i>	ca 8 cm	(1/6 aln)
	"handsbredd" (1 Kung 7:26)	
<i>zeret</i>	ca 25 cm	(1/2 aln)
	"kvarter" (1 Sam 17:4)	
<i>ammá</i>	ca 50 cm	(en underarm)
	"aln" (1 Mos 6:15)	
LÄNGDMÅTT (NT)		
<i>pechýs</i>	ca 50 cm	(en underarm)
	"aln" (Matt 6:27)	
<i>orygia</i>	ca 1,9 m	
	"famn" (Apg 27:28)	
<i>stadion</i>	ca 190 m	(100 famnar)
	"stadier" (Upp 21:16)	
<i>milion</i>	ca 1,5 km	(2000 steg)
	"mil" (Matt 5:41)	
<i>sabbatsväg</i>	ca 1 km	(Apg 1:12)

RYMDMÅTT (GT)

Torra varor

<i>kab</i>	ca 1,2 l	(1/20 efa)
<i>gomer</i>	ca 2,2 l	(1/10 efa)
<i>sea</i>	ca 7 l	(1/3 efa)
<i>efa</i>	ca 22 l	
<i>letek</i>	ca 110 l	(5 efa)
<i>homer (kor)</i>	ca 220 l	(10 efa)

Flytande varor

<i>log</i>	ca 0,3 l	(1/72 bat)
<i>hin</i>	ca 3,6 l	(1/6 bat)
<i>bat</i>	ca 22 l	(1 efa)

RYMDMÅTT (NT)

<i>choinix</i>	ca 1 l	(dagsranson säd)
	"mått" (Upp 6:6)	
<i>modios</i>	ca 9 l	
	"skäppan" (Matt 5:15)	
<i>saton</i>	ca 7 l	(= 1 sea)
	"mått" (Matt 13:33)	
<i>batos</i>	ca 22 l	(= 1 bat)
	"krus" (Luk 16:6)	
<i>metrétres</i>	ca 40 l	
	(omskrivning i Joh 2:6)	
<i>koros</i>	ca 220 l	(= 1 kor)
	"tunnor" (Luk 16:7)	

GUD FADERN

*"Vi tror på Gud Fader Allsmäktig,
himmelens och jordens Skapare ..."*

Guds namn och titlar

A och O	Upp 1:8	Gud den Allsmäktige	1 Mos 17:1
Abba, Far	Rom 8:15	Gud den Högste	1 Mos 14:18
Abrahams, Isaks och Jakobs Gud	2 Mos 3:15	Gud den Mäktige	Jes 10:21
All nåds Gud	1 Petr 5:10	Gud Fadern	Gal 1:1
All trösts Gud	2 Kor 1:3	Gudarnas Gud	Ps 136:2
Allas Far	Ef 4:6	Gudomen	Kol 2:9
Allt köttis Gud	Jer 32:27	Han som bevarar Israel	Ps 121:4
Alltings Skapare	Ef 3:9	Han som lever för evigt	Dan 12:7
Andarnas Far	Hebr 12:9	Han som var och som är och som kommer	Upp 4:8
Barmhärtighetens Far	2 Kor 1:3	Hebreernas Gud	2 Mos 3:18
Befriare	Ps 40:18	Hela jordens Gud	Jes 54:5
Begynnelsen och Änden	Upp 21:6	Herden	1 Mos 49:24
Bergfäste	Ps 18:3	Hela jordens domare	1 Mos 18:25
Beskydd	Ps 119:114	Hela jordens Herre	Ps 97:5
Borg	Ps 18:3	Helig Far	Joh 17:11
De faderlösas Far	Ps 68:6	Herrarnas Herre	Ps 136:3
Den Allsmäktige	Upp 1:8	HERREN	2 Mos 3:15
Den ende sanne Guden	Joh 17:3	HERREN Sebaot	Jes 6:3
Den förste och den siste	Jes 44:6	HERREN din läkare	2 Mos 15:26
Den Gamle av dagar	Dan 7:9	HERREN som helgar er	2 Mos 31:13
Den Gud som ser mig	1 Mos 16:13	Himlen	Luk 15:18
Den Helige	Ps 22:4	Himlens Gud	1 Mos 24:7
Den härlige	Ps 29:3	Himlens och jordens Herre	Matt 11:25
Den höge och upphöjde	Jes 57:15	Himmelske Far	Matt 6:26
Den Högste	Ps 18:14	Hjälp i nöden väl beprövad	Ps 46:2
Den högt lovade	Ps 18:4	Hjälpare	Ps 118:7
Den levande Guden	Ps 42:3	Hoppets Gud	Rom 15:13
Den odödlige Guden	Rom 1:23	Hämnare	Nah 1:2
Den oförgänglige, osynlige, ende Guden	1 Tim 1:17	Härlighetens Far	Ef 1:17
Den Osynlige	Hebr 11:27	Israels Gud	2 Mos 5:1
Den salige, ende Härskaren	1 Tim 6:15	Israels Helige	Jes 1:4
Den som sitter på tronen	Upp 5:13	Israels herde	Ps 80:2
Den upphöjda Härligheten	2 Petr 1:17	Israels hopp	Jer 14:8
Den salige Guden	1 Tim 1:11	Israels Konung	Sef 3:15
Domaren	Dom 11:27	Jag är den jag är	2 Mos 3:14
En som uppenbarar hemligheter	Dan 2:47	Jakobs Gud	Jes 2:3
Evig klippa	Jes 26:4	Jakobs Mäktige	Ps 132:2
Evig Gud	Jes 40:28	Jesu Kristi Gud och Far	2 Kor 1:3
Evighetens Kung	1 Tim 1:17	Klippan	5 Mos 32:4
Fadern	Luk 10:22	Kung över folken	Ps 47:9
Fridens Gud	1 Tess 5:23	Kungarnas Kung	1 Tim 6:15
Frälsaren för alla människor	1 Tim 4:10	Källan med det levande vattnet	Jer 2:13
Fädernas hopp	Jer 50:7	Kärlek	1 Joh 4:8
Förlåtande Gud	Ps 99:8	Kärlekens och fridens Gud	2 Kor 13:11
Förtärande eld	Hebr 12:29		

3. Israels tolv stammar

(ca 1400-1050 f Kr)

Paulus resor

8. Paulus första missionsresa (ca 46-48 e Kr)

9. Paulus andra missionsresa (ca 50-52 e Kr)

